

"EDINOST"

Izhaja po triletnem na teden v šestih izdanih ob torkih, četrtkih in sobotah. Zjuranje izdaje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerni pa ob 7. uri zvečer. — Obujno izdaje stane: za en mesec . . . 2.00, za tri mesece . . . 5.00, za pol leta . . . 10.00, za vse leto . . . 20.00. Na naročbe brez priložne naročilnice se ne jemlje ozir.

Remančno število se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 avc., izven Trsta po 3 avc. Sobotno večerni izdaje v Trstu 4 avc., izven Trsta 5 avc.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglašni se račun po tarifi v petat; za naslove z debelimi črkami se plačajo prostor, kolikor obsega naslovna vrstica. Poština osmrtnice in javnopravnih, da-moški oglašni itd. se računajo po pogodb.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredu: alica Cankarjeva št. 13. Vsega pisma mora biti frankovano, kar nefrankovana se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo.

Sarajevsko, reklamacije in oglašne sprejema upravništvo alica Molino pic-colo št. 3, II. nadst. Odprta reklamacije se prosto posiljuje.

"V ednosti je moč".

Še nekoliko pripomb.

Gola resnica je, da so se vse naše vlade do pred par leti vse premalo brigale za te naše južne pokrajine, v prvi vrsti pa za Primorsko in Dalmacijo; zlasti pa so bile te naše pokrajine raznim in uplivnim parlamentarcem do cela — terra incognita, nepoznana zemlja. Vedeli so sicer, da je Trst važno v zbornici spominjati tega našega trgovskega emporija — lepimi frazami; Dalmacije so se pa spominjali le v toliko, kolikor so zahtevale posebne koristi one znane klike pod vodstvom pok. Bajamontija — neblagega spomina —, ki je v zmislu skoro nepretržno do današnjih dni vladajočega, Slovanom neprijaznega sistema tiščala pod svojo peto to siromašno pokrajino: v zasmeh naravnim in božjim, pisanim in nepisanim zakonom. V Trst so prihajali le povodom posebnih slavnosti, recimo povodom krsta kakšne vojne ali Lloydove ladije. O Dalmaciji pa je bilo navadno čitati le tedaj, ko je ravno eskadra naše vojne mornarice imela svoje velike vaje ob skalovitem, a vendar divno romantičnem obrežju dalmatinskem.

Tako je bilo do pred par leti: tu pa tam je bilo v parlamentu čuti kako lepo frazo o važnosti teh pokrajin za državo zbok lastne jim prirodoisne lege ter o potrebi povspeshevanja gmotnih in duševnih koristi v istih. Par lepih fraz, smo rekli; praznih besed, katerim pa nikdar niso sledila dejanja. Gospoda na Dunaju so imeli vse polno drugih skrbi, da bi bili mogli trlati svoj „dragi“ čas se zasledovanjem odnošajev in potreb v naših pokrajinah. To je bil tudi res drag, zelo drag čas za davkoplačevalce in vso državo; med tem ko so se na Dunaju srditostjo, ki bi bila vredna boljše stvari, prepirali o narodnosti nočnega stražarja v kaki obscurni vasi v severnih deželah, hiral se tu doli na strašen način vitalne koristi vse države. In tako so gospoda v svoji kričeči jednostranosti gledé na povspeshevanje javnega blagostanja v posamičnih pokrajinah monarhije res srečno pritirali tako daleč, da je nekaj cve-toča trgovina tržaška prispela skoro kraj popolnega propada, ker ob brezbriznosti naših merodavnih krogov ni mogla vspevati proti konkurenciji Reke ter italijanskih in tudi nemških pristanišč. Druge države se niso plašile največjih žrtev za povzdigo svoje svetovne trgovine, pri nas pa so se prepirali med tem, da le ne bi v kaki vasi na severu, koje imajo gospoda Germani zapisano v knjigi svoje „narodne posesti“, pohajal po ulicah stražar z neizbrisanim madežem na sebi, — da ga je morda dojila česka mati. In tako stojimo danes pred dejstvom, da niti

milijoni, ki jih je potrosila država v poslednji čas v ta namen, da dopolni, kar se je zamudilo popred v pregrešni brezbriznosti, ne morejo pripomoči naši trgovini do pravega vzleta ter da bode trebalo še ogromnih žrtev — zlasti za železniške zveze —, ako hočemo izbrisati grehe prejšnjih naših vlad in parlamentarcev.

V istem razmerju, kakor je trpelo mesto tržaško in z istim svetovna trgovina vse države, trpela je tudi vsa pokrajina na brezbriznosti gospode na Dunaju. A mi trdimo apodiktčno, da je ljudstvo po deželi — masa našega naroda — trpelo še veliko bolj, nego pa mesto tržaško: v mestu so trpeli le gmotni, po deželi pa tudi duševni interesi. Najsičajnejši dokaz za to našo trditve je pač dejstvo, da je n. pr. naša siromašna Istra v kulturnem pogledu zaostala najmanjše za petdeset let za drugimi pokrajinami, kar je tem boljše, ako pomislimo, da imamo tu doli čvrst, bister, od narave oblagodarjen narod — narod, ki ima v svojih intelektualnih vrlih vse pogoje za krepak kulturni razvoj.

Take in jednake misli so nam rojile po glavi, ko smo prečitali spomenico, ki jo je „Kmetijska in vrtnarska družba za Trst in okolico“ nedavno izročila voditelju ministerstva za poljedelstvo. V tej spomenici je dogan neovržen dokaz v zmislu naše trditve: da je namreč tudi okolica tržaška uprav grozno trpela vsled brezbriznosti merodavnih činiteljev. V tej spomenici je podana popolna slika o propadanju vseh strok kmetijstva in s propadanjem kmetijstva porušilo se je vse njeno splošno blagostanje, ker je ravno ta naša okolica eminentno kmetijska pokrajina. V spomenici pa ni samo opisana sedanja beda našega okoličanskega kmeta, ampak opisani so natanjko tudi vsi vzroki, ki so okolico polagoma doveli do takega žalostnega stanja, kakor so tudi povedani pomočki, s kojimi bi se dalo zopet povzdigniti poljedelstvo na ozemlju tržaškem in z istim splošno blagostanje okoličanov.

Dvojno je jasno razvidno iz te spomenice, a ako postavimo ti dve resnici jedno drugo nasproti, zaboleti nas mora notri v srce. Razvidno je: a) da je poljedelstvo v naši okolici vseh svojih strokah, sosebno pa glede svojega glavnega vira, vinogradstva došlo kraj propada, in b) da bi mogla biti ta okolica pri svoji legi blizu velikega mesta in pri svojem ugodnem podnebju najintenzivnejše in najbolje obdelani del našega cesarstva: pravi vrt. Ali ni res po takem, da nas mora boleti v srce, ako primerjamo: kako je in kako bi lahko bilo?!

Poleg elementarnih nezdod so v spomenici navedeni nastopni vzroki temu žalostnemu stanju: da se zakonodaja in javna uprava nista brigali za gospodarstvo v okolici, da avtonomni organi — kojim je okolica izročena na milost in nemilost — nimajo nikakega zmisla za potrebe kmetijstva, da naša okoličanska sela nimajo prav nikake samostalnosti, da se mestne oblasti niti ne brigajo za vspešno širjenje prepotrebne panka o kmetijstvu — to pa zato ne, ker jih vežejo narodni in političski oziri —, da popolnoma nedostaje organizacije med poljedelci okoličanskimi itd. itd.

Vse to so nedostaki, katerim bi se bili lahko izognili pri primerni briznosti onih, kojim je dolžnost skrbeti za javni blagor. O tem govori jasno spomenica in na to stran ne treba daljnjih pojasnil: gospod sedanji voditelj ministerstva za poljedelstvo ve sedaj, pri čem da je!

V tem pa, ko se naša „Kmetijska in vrtnarska družba“ obrača le do ministerstva za poljedelstvo, obrniti se je nam tem povodom do ukupnega ministerstva v prvi vrsti pa do njegove ekecelence gospoda ministra za notranje stvari, kojega dostojanstvenika bi hoteli opozoriti na izvestne neizogibne posledice propadanja naše okolice, s kojimi se spomenica naše kmetijske družbe — naravno — ni mogla pečati. Opozoriti ga namreč moramo na neoporečno dejstvo, da propadanju naše okolice v gospodarskem in kulturnem pogledu so neizogibne pogubne posledice tudi v političkem pogledu. Spomenica se ni mogla in tudi ni smela baviti s političnimi stvarmi, vendar pa je v istej izrečena velika in dalekosežna resnica, odločilno posejajoča v okvirje političkih interesov države: resnica namreč, da so prebivalci okolice jedini pravi konservativni živelj dežele tržaške. Mi pa bi pripomnili, da bode to veljalo le dotlej, dokler bode ta okolica to, kar je bila od nekdaj in kar je po veliki večini še sedaj: slovenska zemlja. Slovenska pa more ostati le dotlej dokler bode živel v njej samostojen knečki stan, oni stan, ki je res konservativen do skrajnosti v svoji zvestobi in udanosti do države. Slovenska tržaška okolica je jedino izdatno protitežje proti destruktivnim namenom izvestnih krogov: v isti hip, ko se porušila streha nad zadnjim slovenskim gospodarjem v okolici, v isti hip, ko bode prisiljen zadnji slovenski kmet vzeti potno gorjačo v roke ter hiteti s trebamom za kruhom — v isti hip izgine tudi oni patrijotško-konservativni dah, ki se je vsikdar zbiral okolo zastave avstrijskega mišljenja. S tem nočemo sum-

ničiti nikogar, najmanj pa italijanskega ljudstva v njega ukupnosti: ali to je gotovo — in tudi naravno je — da oni razjedajoči dah, stoječi pod in ozezmiskimi vplivi, ni nikdar naletel na toli krepak odpor med italijanskim meščanstvom, kakor je naletel pri naših slovensko-zavednih okoličanah. V interesu države je torej, da se to potrebno protitežje ne le ohrani, ampak tudi ojači in utrdi za bodočnost. In zato je ukupnemu ministerstvu dolžnost, da obrne svojo pozornost svojo naši okolici, oziroma, da stori vse potrebno, da ta okolica ohrani svoj dosedanjí národní značaj!! Kajti ni prazna fraza to: da se v tržaški okolici popolnoma krijeta slovensko-narodni in državni interes!

Videant consules, torej!

O politiki na Primorskem.

govor drž. poslanca Spiničica v seji poslanske zbornice dne 4. julija 1895.

(Konec)

Dá, italo-istrska kultura napreduje pri nas in se kaže v vedno lepši luči; tudi véčeraj dobil sem iz Podgrada brzajavko, glasom katerem se napadajo naši volilci, od onih, ki so se nazvali kulture.

Ne bodem takrat dalje slikal te kulture, morda pri drugi priložnosti. Danes se hočem doteknuti le še par dragih točk. Kako da se je vršilo ljudsko štetje v letu 1890., za to hočem navesti le tri vzgleda iz političkega okraja poreškega, sodnega okraja bujskega. V davčni občini Krasica krajne občine Bajce, so našli ob ljudskem štetju 774 Italijanov, 4 Slovence in 35 Hrvatov.

Omenjam to občino zato, ker se je v poslednjem času govorilo o neki stvari in se bode najbrže še govorilo in ker so se oblasti najbrže sklicevale na to številko v dotičnem odloku, in se bodo najbrže sklicevale, ko jim bode n. pr. odločiti o napisih na uradnih tabelah v Bajci.

Jaz pa vam rečem, gospoda moja, da se lahko prepričate vsakdo, pojte le v Krasico in videli boste in čuli, da se v vseh hišah poslužujejo le hrvatskega občevalnega jezika. V krajni občini Umag, ki tudi pripada sodnemu okraju bujskemu, je v Lovrečici vpisanih 923 Italijanov, 11 Slovencev in noben Hrvat, v Materadi 816 Italijanov, 7 Slovencev in noben Hrvat. Ravno danes osem dni sem govoril s tremi možmi iz teh krajev, in ti so mi priznali, da v Lovrečici govori italijanski le jedna ženska, došla, tako mislim, iz Rovinja, vsi drugi pa hrvatski; isto mi je povedal mož o Materadi. Tako se delajo ljudska štetja in na podlagi istih se delajo potem odloki o šolah, napisih, o jeziku v uradih itd.

sveto vero. Otroku so kar oči žarele veselja, ko *prince* misijonarju veselo poročilo, kak uspeh je imela njegova pridiga. — Taka slovenščina, ki ni slovenska, ne prodre nikdar v priprosti naš narod, ona zagraja pot do priprostega našega naroda, kakor jo zaklepa prirostenemu svojemu narodu hrvaška knjiga, ker so hrvaški pisatelji zavrgli v svojo in svojega naroda nesrečo kratki svoj slovenski roditelj množine in druge svoje slovenske končnice v sklanjanji samostavnikov, poprijeli se ne samo pretirane fonetike, n. pr. „biče“ za „bitje“, za „biti če“, za „biče“ in za „biče“, nego i drugih neobčeslovenskih končnic zlasti onih na *ina, ama*, — in ker pišo vsled tega tako, da jih i čakavci (pravi pravcati Hrvati) i kajkavci jako težko razumeti mogó.

Kaj je napotilo g. pisca, da je napisal navedeno pripovedko o dečku misijonarju go-lim sedanjim mislinikom, ne-ve gotovo ni on sam ne, a vedeti ni znati mu je bilo, da si pripoveduje priprosti naš narod vse take

PODLISTEK.

Čuvajmo svoje prastarine.

Da se prepričate, dragi prijatelj! Še bolj, kako pripovedujó drugi Slovani minola de-
janja, eva ti samo dva primera in sicer:

a) iz ruske knjige: „Kratkie očerki ruskoj istorii“ od D. Iljovskega, na 393. strani: „Sovershiv etot Suvorovskij perehod črez Balkany, Ruskie byli vstriečeny glavnoju armiej Sulejman-paši, kotoruju razbili i raz-siejali. V to že vremena general Skobelov 2—j izpod Plevny (poslie eja padenija) javilsja na pomošč generalu Radeckomu; oni razbili tureckoe vojsko, stojavšee pered Šipkoj, i zabrali ego v plien. Soprotivlenje Turok bylo slomleno. Ruskie zanjali Adrianopolj i pod-stupili k samomu Kostantinopolju“.

b) iz česke knjige: „Dějepis rakausky“ od Václava Vladivoja Tomka, na 455. strani „Soliman razdelil v den po teto bitvě (u Muhače) vojsko své na několik oddílů k

plenění země, zabijeni a jímání lidí do otroctví. Tak přitah! až k Budinu. Obyvatele města zachránili se skoro vesměs útekem; i kralovna Marie odebrala se s dvorem svým ve spěhu do Břet-slave. Soliman však, pře-šed přes Dunaj do Peště, vrátil se po druhé strane řeky rovněž s pálením a laupením ke Bělehradu. Zapolsky uhnul se před ním od Segedina stranau. Turci podržali v moci sve Petrovaradin se Sremem a celau části Sla-
vonie až proti Oseku.“

Prebiral, prebral sem oboje te bukve, pazljivo sem iskal, ne bi li kde naletel na kak praesens historicum, ali ves moj trud bil je zaman, o njem, o tem sedanjem mi-nolniku namreč, nima pa nima v njiu ne duha ne sluha.

Taka ruščina in taka češčina biva do-stopna ne samo nam, nego tudi vsem drugim Slovanom. Pišimo i mi tako slovensko slo-venščino, le tako se bomo razumno bližali drugim slovenskim narečjem, in umeli nas bodo ne samo naši rojaki, nego tudi drugi Slovani.

Še neke druge stvari bi rad omenil tu, o kateri se je obravnavalo že v seji od dne 22. oktobra 1894. Šlo je za stvar nekega zdravnika, kojega je c. kr. namestništvo v Trstu povsem nezakonito vsililo občini Buzet. Peticijski odsek visoke zbornice sklenil je takrat nastopno:

„Peticijski se odstopa visokemu ces. kr. ministerstvu za notranje stvari s pozivom, naj to zadevo strogo prouči in ukrene potrebno, da bode vsestranski zadoščen pravici in zakonu?“

Gospoda moja! Ta zadeva je prav dobro znana članom visoke zbornice, sosebno onim peticijskega odseka. Gospodje so bili razlučeni, ko sem jia stvar pojasnil na podlagi spisov in so izrečno označili kot nasilstvo čin, ki sta ga storila namestništvo in deloma tudi deželni odbor. Dozvoljujem si torej izrečno vprašanje do njegove ekscelence gospoda ministra za notranje stvari, kaj se je zgodilo v zadevi zdravnika Moscovicia glede občine Buzet v Istri. Ta zadeva traja že precej dolgo, od 22. oktobra 1894. namreč.

Mnogo ljudij se je že škandalizovalo na tej stvari in bodo se še bolj, ako c. kr. vlada, ces. kr. ministerstvo za notranje stvari, ne stori tega, kar zahtevata pravica in zakon.

Kar se dostaje jezika, v katerem c. kr. politične oblasti dopisujejo hrvatskim in slovenskim občinam in tudi privatnim strankam, govoril sem že o tem in tudi v interpelacijah navel več slučajev, da se namreč po Istri navadno postopa tako, da ces. kr. politične oblasti italijanski in nemški dopisujejo hrvatskim in slovenskim občinam in zasebnikom; to je tudi razvidno iz resolucij, ki so bile sklenjene na vseh desetih volilnih shodih, vršivših se v mesecih februar, marec in april po različnih okrajih Istre, in kjer so zahtevali tisoč in tisoč volilcev, da se uvede enakopravnost v uradih in šolah. Iz tega je razvidno, da ista ni še uvedena do sedaj.

Letos nisem imel še priložnosti, da bi nabiral dopise, kakor sem tako storil drugič, vendar sem zadnje dni dobil dve listini od svojih najbližjih sorodnikov, namreč od svojega brata. Prva je boleta o plačilu soli od „k. k. Salzverschleissamte in Volosca“ — „Provinz Küstenland“, in sicer od 30. januarja t. l. Druga, najnovejšega datuma, namreč od dne 21. junija, „Gewerbesschein von der k. k. Bezirkshauptmannschaft Volosca im Küstenlande“, Exhibit Nummer 6804. Obe listini so le nemški in isti bili napravljeni za mojega brata, ki — ponavljam to — ne zna nemški, in je rojen in živi v vasi, v kateri ne živi noben Italijan in noben Nemec. (Čujte! Čujte!), v veliki krajini občini, v kateri biva jo le Hrvatje, ki se nahaja v okraju, v katerem so našli le 700 Italijanov in ravno toliko Nemcev poleg 41.000 Hrvatov in Slovencev. (Posl. Nabergoj izročila govorniku nek spis.)

Tu mi je dal tovariš Nabergoj tudi nekaj sličnega. Ta spis pripada sicer finančnemu ministerstvu, toda finančne oblasti v Primorski so vendar zavisne od namestništva, namestnik je predsednik, torej spada tudi to zraven.

Tu se torej glasi: „K. k. Vezehrungssteuerzahlungsbolette“ — „Boletta del dazio consumo erariale di linea“ in ta boleta je zopet za moža iz okolice tržaške, ki je slovenska.

povestice priprostim jednostavnim minolnikom, n. pr. „Veter i dobra devotka. Isla je devotka jagod brat. Onda je veter jako puhaj. Onda ju je sestaj veter i rekel joj je: „Čuješ, devotka, je li tebi kaj zima?“ — „Je je.“ Onda je rekel veter: „Dej mi košaricu! ja ti jagod nabereš.“ Onda je taj veter donesal jagod, pak ji je rekel: „Sad idi doma, ali naj toga razvezati, dok doma ne dojdeš!“ Devotka se vetru zafalila i odišla dimo. Onda je rekla devotka ta: „Vidiš, mama, kuliko sem jagod nabrala!“ i razvezala je košaricu. A mesto jagod bili su sami zlati. Tak je: ki je dober, saki mu je dober; ki je zločest, saki mu je zločest.“

Letos začelo je izdavat slavno društvo sv. Mohorja v Celovci zgodbe svetega pisma iz peresa neutrudnega našega pisatelja, g. Frana dr. Lampeta. Kako lepo, kako vzvišeno zveni v prekrasnej tej knjigi naša slovenščina, dokler je pisana v slovanskem slogu, n. pr. „V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila pusta in prazna,

Pri takih okolišnih ne morem glasovati za postavko, ki je v razpravi.

Njegova ekscelencija g. finančni minister je v imenu c. kr. vlade, torej tudi v imenu njeg. ekscelence gosp. ministra za notranje stvari, izjavil v seji dne 1. julija: Uradno ministerstvo bode vodilo svoj urad v duhu izvrševanja dolžnosti, pravice in nepristranosti.

Jaz mu morem to verjeti in nimam vzroka, da bi mu ne verjel, toda opaziti moram, da so tudi druga ministerstva že obljubila zakonitost, izvrševanje dolžnosti in pravičnost.

V koliko pa so držala te obljube, razvidno je tudi iz tega, kar sem povedal popred. Temu moram še pripomniti, da je njegova ekscelencija podal ono izjavo v domnevanju, da je oni duh postal tradicionalen pri avstrijskem uradništvu.

Gospoda moja! Jaz ne poznam uradništva drugih dežel, jaz se tudi malo brigam za druge dežele; poznam pa uradništvo Primorske in lahko rečem odkrito ter dokažem vsaki hip, da ono domnevanje ne velja o večini uradnikov Primorske (Posl. Nabergoj: Nasprotno!), da, da je v večini slučajev nasprotno, kakor je ravnokar rekel tudi posl. Nabergoj. (Čujte!)

Opazam tudi, da se je njeg. ekscelencija, g. finančni minister izjavil, da dovoljenje proračuna ni toliko znamenje zaupanja, ampak čin državne potrebe. Proti tem besedam moram izjaviti, da nikakor ni državna potreba, da se tlačijo Hrvatje in Slovenci v Primorski in zlasti v Istri, da se prikarajšujejo v njih pravicah ter zanemarijo kulturno in materialno se strani c. kr. vlade sploh.

Slednjič mi je še omeniti povodom resolucijskega predloga proračunskega odseka radi prezidanja c. kr. namestništvenga poslopja v Trstu, da bi bilo morda prenovljenje c. kr. namestništva in capite et membris veliko potrebnije, nego prezidanje namestništvenga poslopja. Tem povodom stavljam nastopni resolucijski predlog, ki ga priporočam visoki zbornici v vsprejem in s čemer zaključujem:

„Visoka zbornica naj sklene: Visoko c. kr. ministerstvo za notranje stvari je povabljeno, da po nepristranskih in proti nobeni strani zavzetih organih ter pripomočjo priča da preiskati odnošaje na Primorskem, posebno pa v Istri, na podlagi v mnogoštevilnih interpelacijah in govorih v tej visoki zbornici v poslednjih letih podanih dejstev, ter odrediti, da bodo enkrat konec takim države nevrednim odnošajem ter da se uvede pravični in zakoniti odnošaji.

Politiške vesti.

V Trstu, dne 3. avgusta 1895.

Odpoved grofa Frana Coroninija. Zadnja „Soča“ zatrja, da popolnoma soglašajo z našimi nazori o odpovedi grofa Frana Coroninija. Ta izjava naše goriške sestre nas posebno veseli, ker se po istej smemo nadejati povsem soglasnega postopanja v najbližji bodočnosti, vevlažni za pokrajino Goriško. Naši goriški rodoljubi naj bodo uverjeni, da jih bomo podpirali po svoji moči, da pride naša lepa dežela Goriška do takih odnošajev, ki bodo odgovarjali ugledu, časti in potrebam Slovencev, kot najvažnejšega življa v deželi.

Potem pa piše isti tisti o odpovedi grofa Coroninija nastopno: „Govori se, da mu je (Coroniniju) odmenjeno zelo odlično, če ne najodličnejše mesto na dvoru!“

in tema je bila nad brezdnom, in Duh božji se je razprostiral nad vodami.

In rekel je Bog: Bodi svetloba. In bila je svetloba. In Bog je videl svetlobo, da je dobra; in ločil je svetlobo od teme. In je imenoval svetlobo dan in temo noč; in bil je večer in bilo je jutro, prvi dan.

Rekel je tudi Bog: Bodi trdina sredi vod in loči vode od vode. In Bog je storil trdino in ločil je vode, ki so bile nad trdino. In zgodilo se je tako. Imenoval pa je Bog trdino nebo; in bil je večer in bilo je jutro, drugi dan.“

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

110

(Dalje.)

„Plemeniti gospod!“ odvrnila je kočečno. „Izjavite Vašemu gospodarju poklon in čast. Pol Samobora, kjer vladam jaz, založil je bil Ivan Ungnad blagega spomina mojemu tastu za osem tisuč ogerskih forin

„Soča“ meni, da je Coronini žrtve sedanjih razmer na Primorskem, ko so skrajni italijanski življi jeli predrzno dvigati svoje glave. Tem ljudem je bil Coronini na potu, ker je pošten Avstrijec. Bil je prijatelj tudi našemu narodu, ali nedostajalo mu je srčnosti, da bi bil tudi dejanski kazal svoja načela. In tako je prišlo, da je slovenščina pri deželnih uradih potisnjena v zadnji kotiček!

Propadanje nemško liberalne stranke. Steber za stebrom se ruši nemški liberalni stranki, poslanec za poslancem odlagajo svoje mandate. Vse, kar je dostojnega, hiti in beži, da se reši iz take družbe. Plener, Peez, Coronini so se že umaknili, sedaj jim je pokazal hrbet še koroški poslanec baron Dummreicher.

Dejstva govore! Nasprotniki razširjenja volilnega prava se vedno izgovarjajo s tem, da — ako bi volile tudi širše mase — bi socijalna demokracija popolnoma nadvladala meščanstvo in kmetski stan. Mi smo opetovano zatrdili, da je ta strah prazen. Glasneje nego smo mogli govoriti mi, govore dejstva — izid volitev v angleški parlament in v francoske generalne svete. Na Francozskem imajo splošno volilno pravo, na Angleškem približno splošno in vendar so pri omenjenih volitvah tu in tam popolnoma propali socijalni demokratje vzlic veliki množini delavcev-volilcev. To se morda vidi čudno na prvi pogled in vendar je naravno: delavcu treba dati prilike, da se sodelovanjem pri zakonodavstvu seznanijo s trdimi tli resničnih odnošajev in kmalo se iznebi tistih domišljij in utopij, ki mu jih utepajo špekulativni agitatorji ali prazni sanjači. Pri nas pa je ta nevarnost tem manjša, ker je velika masa kmečkega ljudstva navdahnjena konservativnim, verskim in vsakemu nasilnemu preobratu nenaklonjenim duhom. Le brez skrbi razširite volilno pravo, da se delavski stan prepriča pri glavnem viru, da tudi drugi stanovi imajo svojih križev in težav. Ravno s tem, ako pristupimo delavcu v parlament, uveri se isti, da mu drugi stanovi niso sovražni, a s tem spoznanjem odlomljena bi bila vsa ostrina socijalno demokratske agitacije.

Krivična razdelitev poslancev. Pod tem zaglavjem piše „Soča“: „Mesto Gorica voli dva deželna poslance, dasi ima komaj 21.000 prebivalcev; ker voli tudi trgovinska in obrtniška zbornica dva poslance, — v kateri imajo pa izključno oblast tisti volilci, ki volijo tudi kot mestni volilci — tedaj zastopajo Gorico nič manj nego 4 poslanci! — Takozvana furlanska „mesta“ imajo tudi dva poslance, in sicer Červinjan; Grado in Trzic jednega, Kormin in Gradišče tudi jednega. To je krivica na očitno škodo Slovencev. Takó so naši nasprotniki potisnili deželni tretjini 11 mandatov v roke, dočim ostali dve tretjini jih imate le 10. Poleg vsega tega drznejo se ti ljudje še jezicati o nekaki krivičnosti volilnega reda! Palice!“

Bolgarsko šolstvo v Turčiji. Ker stoje že Bolgari danes v ospredju odra evropske politike, utegne naše čitatelje zanimati nastopna statistika o bolgarskem šolstvu v Turčiji, kakor jo je objavil eksarhat v Carjengradu. Bolgarskih osnovnih šol je: v vilajetu Solun 211, v vilajetu Monastir 198, Uesküb 105, Drenopolje 87 in v vilajetu Carjigrad 3, skupno torej 604 in sicer 315 šol za dečke, 47 za deklice in 242 mešanih. Početkom šolskega leta 1893/94 bilo je vpisa-

tov, in ako jih gospod ban položi, vrnem mu mesto. No prej ne. In gospod Ungnad naj uvaži, da se ljudje ne odganjajo kakor psi. Na teh dveh dnevih lepa fivala mu. Ni mi treba nič premišljevat. Jaz sem odločila. Naj vodi gospod ban eksekucijo obroženo rokoj, imam tudi jaz strelnega prahu in svinca, imam tudi ljudij, dasi sem žena. Ban je v deželi, da varuje pravo slehernega, a ne da je gazi na svojo korist. To recite svojemu gospodarju, a sedaj, plemeniti gospod, Bog z Vami!“

„Kar mi Vaša milost veli,“ poklonil se je Tompa, „prijavim banu; on naj ukrene, po svojem mišljenju.“

In šel je.

Dva dni zatem bilo je okolo Samobora in v njem posebno živahno. Samoborski meščani so čudno gledali, kaj bode iz tega, ker niso vedeli, na katero stran naj bi. Na gradu zaprta vrata, v jamah vode do vrha, na nasipih železne lombarde. V gradu se je

nih v teh šolah 33.147 učencev in učenk, od katerih jih je prebilo izpite 21.778. Poučnje na teh šolah 728 učiteljev in 135 učiteljic. Podrejen h (sekundarnih) šol (s 4 razredi) je v vilajetu Monastir 12, v vilajetu Solun 24 nadalje v vilajetu Uesküb 11, Carjigrad 1, skupno 59, od teh 36 za dečke, 7 za deklice in 16 mešanih. Početkom omenjenega šolskega leta bilo je vpisanih na teh šolah 2023 učencev in učenk, izmed katerih jih je 1666 prebilo izpite. Učiteljev na teh šolah je 114, učiteljic 16. — Nadalje obstoji v Solunu gimnazij „Sv. Cirila in Metoda“ s 7 razredi in dvema pedagogičskima tačajama. Minolega šol. leta bilo je tu 165 gojencev, od katerih jih je 158 prebilo izpite. Učiteljev na tem zavodu je 20. Razun tega je v Solunu gimnazij „Annonciation“ (6 razredov) za dekleta, kateri je obiskovalo minolega šolskega leta 75 učenk; profesorjev in učiteljic na tem zavodu je 15. — Skupno je torej v evropski Turčiji 663 bolgarskih šol (med temi dva viša učna zavoda), katere je v minolem letu obiskovalo 35.311 gojencev in gojenk. Učiteljev in učiteljic na teh šolah je 1028. O teh učiteljskih silah bilo bi še omeniti iz navedene zanimive statistike: Velika večina učiteljev je rojenih v Turčiji, samo 33 jih je inozemcev in sicer jih je 27 iz Bolgarske, 2 iz Besarabije, 2 iz Avstrije, 1 iz Bosne in 1 iz Srbije. Kar se dostaje šolanja teh učiteljev, obiskovalo jih je 155 le osnovne šole, 65 jih ima pedagogičske, 24 bogoslovne in 34 druge akademiške nauke. Ostali so dovršili srednje šole. Velika večina učiteljev in učiteljic je razmerno mladih (od 17. do 40. leta). Letna plača učiteljev in učiteljic na osnovnih in sekundarnih bolg. šolah iznaša skupno 29.283 turških funtov, torej pride povprečno 600 kron av. velj. na leto na vsako učiteljsko moč. Konečno bodi še omenjeno, da ima ta statistika nasproti drugim publikacijam, tičočim se bolgarskih narodov v evropski Trčiji, vse znake verodostojnosti na sebi, ter da je sestavljena vestno in natanjko.

Različne vesti.

Cesarjev dar. Njeg. Vel. cesar podaril je frančiškanskemu samostanu v Kopru 100 gl. za razširjenje kapelice sv. Antona Padovanskega.

Umri nadvojvoda. V Lindavi umri je včeraj nadvojvoda Robert Ferdinand za unetjem trebušnice. (Pokojni nadvojvoda bil je deveto dete Nj. ces. in kr. Visokosti nadvojvode Ferdinanda, velikega vojvode Toskanskega. Pokojnik se je bil poročil dne 15. oktobra 1885. v Solnogradu, bil je torej v 10. letu starosti. Uredn.)

Cirilo Metodijev dar. Pri tej priložnosti popravlja se prijava v večernem izdanju z dne 29. julija v smislu, da se je nabralo na Proseku 13 kron in ne 18 kron in da je g. Davorin Lukša daroval 1 krono 20 st. in ne 2 kroni 20 stot.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda bode dne 8. in ne 6. avgusta, kakor je bilo po pomoti naznanjeno v „Edinosti“.

Nekoliko popravk. Nedavno smo v našem listu priobčili vest „Kako poročajo novine — tudi slovenske!“ Med ostalim smo rekli, da je prinesel „Slovenec“ dolg telegram o seji poslanske zbornice od dne 4. julija, da pa niti ne omenja govora posl. Spindiča o politični upravi. V tej vesti nam je popraviti to — a le to! —, da je „Slovenec“ od

delalo in gradilo na vse roke. Ljudje so prohajali po dnevu in po noči, polnili vreče peskom, kopali jarke, brusili sablje, a gospa Klara pohajala je bodreča, hrabreča, graja joča in hvaleča. Ali iz jutranje megle drugega dneva izvila se je čudna bodljiva kača, izvila se in zavila okolo grada — banova vojska. Težke lombarde so nemilo bulile na grad, sijajno kopje štrlelo je kviško liki gosto klasje, in dolge arkebuzne molele so na vsako okence, na vsako glavo. To vojsko vodil je Krsto Ungnad osebno.

„Bene!“ rekel je, doznavši Klarin odgovor; „zmotal sem Turka jaz, zvladam tudi žensko krilo. Želi igrati vojsko. Pa dobro! Naprej, možje!“

Še jedenkrat prišel je banov glasnik pod belo zastavo pred obkop, ter pozval plemenito gospo Gruberjevo v banovem imenu, naj izroči grad, a ona je odgovorila: „Ker se je banova milost že potrudila tako daleč, pa naj se potruži še nadalje!“

(Dalje prih.)

4. julija donesel telegram z Dunaja 3. julija, v kojem poroča tudi o govoru rečenega poslanca. Dasi ne vemo, kako je mogel priti govor od 4. julija v telegram od 3. julija, vendar popravljamo sami sebe, ker nam je resnica vedno nad vse ljuba.

Slovenci pri Strossmayerju. Iz Slatine nam pišejo dne 2. t. m.: Dne 1. t. m. ob 6. uri popoldne poklonila se je deputacija Slovencev tu bivajočemu prevzvišenemu vladiki Josipu Jurju Strossmayerju. Deputacijo je vodil gospod poslanec Ivan Hribar, ki je v krasnem nagovoru pozdravil — prvega Jugoslavana. Potem je predstavil posamične člene deputacije iz Primorske, Kranjske in Štajerske. Blagi vladika je stisnil roko vsakemu posebej. Danes pa smo mu poklonili krasen šopek od svežih cvetlic. Tem povodom je blagi vladika, veliki politik in še večji rodoljub, izustil govor — kaj govor: cel program je načrtal za delovanje Hrvatov in Slovencev. Ni mi mogoče, da bi vam tu navajal vse posamične misli iz tega krasnega govora, ali to vam moram povedati, da je posebno naglašal vladika, da bode cilj jedinstva, ljubezni in krepkega odpora proti nasprotnikom našega naroda dosežen še le tedaj, ako bodedo med seboj zares jedini. V Slovincih ni radikalnih liberalcev, rekel je ta apostol Slovanov! Mi moramo — je nadaljeval — milo soditi drug drugemu. Sv. vera je pregloboko ukoreninjena v naša srca, da bijo mogla spraviti v nevarnost kaka nepremišljena ali nagla beseda.

Takih in še mnogo drugih naukov smo imeli srečo slišati iz ust toli vzvišene osebe.

Konečno nam je naročil veliki biskup, naj sporočimo vsem Slovincem njegovo zahvalo na toliki ljubezni ter blagoslov njegov. Neizrečeno smo bili vzradosteni, videč tega velikega moža še toliko čilega, čvrstega in — pri dobrem humorju, da je vse Slovence povabil na svojo — 100letnico.

Na večer smo imeli vkupno večerjo v hotelu Leithner, kjer so se nam pridružili tudi tu bivajoči Hrvati in Hrvatice, na čelu jim učeni profesor Tade Smečičklas.

Pozno v noč smo se razšli se zavestjo, da moremo pristeti ta dan najkрасnejšim svojega življenja.

Bog blagoslovi in Bog nam ohrani našega Josipa Jurja Strossmayerja!

Sestanek hrvatskih in slovenskih abiturientov v Zagrebu. Dne 10. do vključno 13. t. m. bode v Zagrebu sestanek hrvatskih in slovenskih abiturientov v bratsko posveto vanje o svojih skupnih interesih. Umevno je, da bode pri tem sestanku poleg resnobnega razpravljanja i zabave. Program temu sestanku je: V soboto, dne 10. t. m.: Ob 4½ ure pop. dospé Slovenci; sprejem na kolidvoru. Ob 8. uri zvečer komers pri Schneiderju — V nedeljo, dne 11. t. m.: ob 11. uri poje zbor slovenskih abiturientov svečano sv. mašo v cerkvi sv. Katarine. Ob 2½, uri pop. banket pri Schneiderju. — V ponedeljek, dne 12. t. m.: Ob 8. uri zvečer velik koncert s plesom v prostorih „Hrvatskega Doma.“ — V torek, dne 13. t. m.: Ob 10. uri dop. skupščina abiturientov. Popoldne izlet. — Program skupščine bode objavljen na vstopnicah, program koncerta pa se bode delil na večer koncerta ob vstopu.

Sram me je! Pod tem zaglavjem nam pišejo iz Ricmanj: Pri nas je postalo pravo gnezdo nezavednežev. Spominjam se, kako lepo so se vršili v prejšnjih letih naši plesi: vse plesišče je bilo okrašeno narodni znamenji in zastavami! In letos? V sredi plesišča ošabno vihrajoča zastava poleg — laškega napisa. In tistih par mladeničev je nosilo na klobukih — margherite, znake italijanskega mišljenja. To je sramota za našo slovensko vas, to je škandal! A čuditi se moramo nekemu gospodu, da ni vedel, kdo so ti mladeniči! Da so ti ravno tisti, ki tudi njemu niso dali pokoja, da bi mogel počivati v miru. Vedeti bi bil moral, da so to pravi razgrajalci, ki niti srenji, niti njemu samemu ne delajo časti. Čudno, da gospodar ne pozna ljulike v svoji pšenici!

Opazovalec.

Uzoren mestni oče. O „komediji“, katero sta bila vpriporila gg. L. J. in G. B. na borzi, o čemer smo govorili že v današnjem zjutranjem izdanju, doznali smo nekatere podrobnosti, katere objavljamo tu resnici na

ljubo. Trgovca L. J. ni neugodno poročal o trgovskem postopanju gg. G. P., ampak med njima bilo je nebiestveno nesporazumljenje, katero bi se bilo dalo pojasniti in poravnati par mirnimi besedami, kajti gg. L. J. na tem nesporazumljenju ni čisto nič kriv. Namesto da bi torej trgovec in mestni oče G. B. zahteval pojasnila, zarezal je na trgovca L. J. žalilviš ga psokami. Žaljeni odgovoril je na psovke z udarcem. Ko je nato G. B. hotel skočiti na svojega protivnika, ločili so ju prisotni. Ni torej res, da bi bil gosp. J. ranjen.

Ni mu bilo v čast! Včeraj ob deveti uri predpoludne dogodil se je v Smolarjevi trgovini s papirjem prizor, katerega moramo iskreno obžalovati v imenu dostojanstva uradniškega stanu. V isti trgovini je nekaj kupoval neki svetnik tukajšnjega poštnega ravnateljstva, mož torej, ki stoji že precej visoko na klinu poštno-uradniške hierarhije in o katerem bi morali misliti, da pozna zakone za občevarje med olikanimi ljudmi.

V tem torej, ko je gosp. poštni svetnik kupoval svoje stvari, prišel je v trgovino neki poštni sluga. Ker pa ta poslednji ni poznal g. svetnika — bil je namreč v civilni obleki — ga seveda tudi pozdravil ni. To je razjarilo gosp. svetnika tako, da je zarezal na slugo:

Ali me ne poznate? Ali ne veste, kdo „sem“? Na odgovor slave, da ga ne pozna, jel je g. svetnik tresti slugo, potisniviš ga iz trgovine, pri čemer je sluga zadel z roko, menda ob izločbeno okno, tako, da se je precej poškodoval in je moral hiteti na zdravniško postajo, kjer so ga obvezali in mu napravili zdravniško spričevalo. Siromašni sluga je bil tako prestrašen, da ni niti reagoval proti — ljubeznjivostim gospoda svetnika!

Ob tem prizoru zbralo se je seveda veliko ljudij, ki so soglasno obsojali pretirano — častitelje g. svetnika. V čast pač ni temu poslednjemu, da na javni ulici in na tak način kaže svojo avtoriteto nasproti svojim podrejenim. To je najmanjše — brez taktno. Milejše ne moremo soditi takega postopanja, ki mora le škoditi ugledu vsega uradniškega stanu! Stvar je za nas tem zanimiveja, ker čujemo, da isti g. svetnik — ki mimgrede bode rečeno, le za silo lomi nemščino, o slovenščini seveda ni govora — meče svoje poglede gor na mesto višjega poštnega ravnatelja za slučaj, da pride sedanji ravnatelj — o čemer se govori — na drugo višje mesto. No, nemimo, da se gosp. svetnik ni posebno priporočil s svojim najnovejšim junaštvom!

Iz Kozine nam pišejo: Danes, z dnem 1. avg. so završene vojaške vaje. Iste prinašajo nam Kozincem veliko sitnosti in škode. Kmetom so vojaki zasedli skednje, in gospodinje v kuhinji so se morale umikati od ognjišča. In to je trajalo tri tedne. Posebno škodo pa imajo naši gostilničarji. Ravno sedaj v poletju, ko bi lahko kaj prislužili pri izletnikih, zasedli so jim gospodje častniki sobe. Pri tem morajo gostilničarji plačevati velike davke, patente, dohodarine itd. Za prenočevanje častnikov pa je določeno tako malo plačilo, da je komaj za perilo. Poleg tega pa nekateri častniki niso baš uljudni z gospodarji, tako, da je bilo čuti mnogokatero pritožbo, zlasti o častnikih 87. polka.

Častniki in ljudi zadnjega bataljona 97. polka pa moramo res pohvaliti. Bili so prav prijazni z nami civilisti. Čudno, kolik razloček! V imenu Kozincev izrekam gg. častnikom in možtvu 97. polka najiskrejšo zahvalo. Mi jih ohranimo v dobrem spominu.

Iz Ljubljane nam pišejo dne 1. avgusta 1895: Naš deželni zbor je končal včeraj svoje izredno zasedanje in rešil vse nujne in važnejše predloge. S tem zasedanjem je zajedno končala se šletna doba njegova, kajti oktobra meseca ji le-ta poteče, zbok česar bodo nove volitve prej ko ne septembra ali oktobra letos razpisane. — Po sedanjem stanju naših političnih razmer soditi, bode volilni boj ljut, in prej ko ne bo deželna zbornica v decembru kazala dokajšnjo spremembo v strankah.

Državna podpora se bode bržkone delila stoprav zadnje dni tega meseca. — Ljubljana se le počasi prenavlja, deloma zato ker ni denarne pomoči, deloma pa vsled družih ovir, ki imajo svoj vir v regulacijskem načrtu, kojega že vse komaj čaka.

Odškodnina po katastrofi v Mostu poško-

dovanim. Sloveči učitelj prava na vseučilišču v Pragi, dvorni svetovalec Randa, dokazal je v spis, katerega je objavila Praška „Politik“, da mora delniška družba v Mostu brezuvetno plačati odškodnino onim prebivalcem mesta Mosta, kateri so trpeli gmočno škodo vsled znane katastrofe in sicer mora ta družba plačati popolno odškodnino tudi v tem slučaju, četudi ni zagrešila ničesar. Pravnike utegne zanimati, da utemeljuje prof. Randa svoj dokaz na določbe §§ 81 in 106 avstrijskega rudniškega zakona.

Občinsko gospodarstvo na Reki. Glasom izkaza mestnega knjigovodstva na Reki iznašalo je premoženje Reške mestne občine koncem 1894. leta 2,041.343 gld. 03 nvč. Koncem leta 1885. iznašalo je to premoženje 1,514.237 gld. 19 nvč., pomnožilo se je torej v desetih letih za 627.105 gld. 84 nvč. — Kakó pa se množi premoženje mestne občine tržaške?? Bolje je molčati o tem.

„Ni potreba“! Iz Berolina poročajo: Nastopni dogodek je vzbudil minolo sredo veliko veselost pri nekem zborovanju krojačev. Predsednik je otvoril sejo spomnivši se toplimi besedami umrlega člana Viljema Schröderja, in vsi so sedignili raz sedeže, da počaste spomin pokojnika. Kar hkratu je nekdo iz kota v ozadju zaklical — in sicer „umrl!“ sam, ki je poslušal čedenje svojega spomina: „Ni potreba!“ Gosp. predsednika pa je zvalila na led notica v nekem listu, da je umrl krojač Viljem Schröder, a se ni brigal za to, je-li to res dotični člen društva krojačev.

Ženske in pa njih značaj. „Žensko lice je list papirja, na kojega je narava zapisala vse dobre in s'abe, v ženskem srcu skrivajoče se lastnosti.“ Tako pravijo Arabci ter po raznih delih obraza ocenjujejo in spoznavajo značaj svojih krasotic. Ker pa so dotične modrosti — po moji misli — tudi v pogledu na naše ženske močno zanesljive, zato podajem tu nekoliko glavnih točk, v prevdarek našim možem in pa onim, ki mnogo občujejo z ženskami. (Dobro, vstreženo vam bodi; ali mi bi vendar ne mogli pripoznati tega — ugibanja „arabov“ kot splošno pravilo. Op. ured.)

Pri prevdaranju ženskega značaja igrajo usta precej važno ulogo. Kajti: ozki, stisnjeni ustnici značijo ošabnost. Debeli, malo odprti ustnici pa najivnost. Majhna usta, ko ketna ženska (?) ženska raztegnjenih ust pa je navadno ostrega jezika. Tanka gornja in debela dolnja ustnica znači razumnost in inteligenco. Debela gornja in tanka dolnja ustnica pa pomeni lahkomisljenost. Normalna usta, dober značaj. — Sedaj pa nos. Zakriven nosiček je znak ponosnosti. Potlačen, z širokimi nosnicami oborožen nos pa je najti pri ženskah jeznega značaja. (??) Dolg in spičast nos pomeni, da je dotična ženska pametna in marljiva. Ženska z debelim in dolгим nosom je navadno podvržena pijančevanju. (!!) Nos pa, ki je debel in kratek, pomeni, da je njegova lastnica pokraj kratke pameti tudi lena. (?) Normalni nosiček, značaj srednje vrednosti. — Oči. Ženska, ki ima sive oči, je navadno podvržena raznim slabostim, posebno pa lokavosti in lahkomisljenosti. Rujave oči pa pomenijo, da je dotična Evica samovoljna in trmasta. Milosrdne ženske imajo navadno plave oči. Črni oči pa je najti le pri pametnih in marljivih ženskah. Potem: ženske podolgovatega obraza in pa visocega čela so vedno boljega značaja, kakor pa ženske, ki imajo okroglo lice in nizko čelo. Ženske temne polti so vedno bolj marljive; zveste in poštene, kakor pa ženske bele kože. Ravno tako je pri lasih. Spomina vredno so tudi ženske, kojim se pri govoru prikazujejo male jamice po licu; od teh pa Arabec beži daleč, dokler ga le nosijo noge, kajti pravi, da so podvržene vsem slabim lastnostim.

A. Z.-c.

Morilec Matej Čiriger. Naši čitatelji se izvestno še spominjajo krvavega dogodka, ki se je pripetil dne 20. maja t. l. na parkniku „Napried“. 45-letni ogljar Matej Čiriger (recte Činžar) iz Vrhpolja na Kranjskem je med delom nenadoma napadel z lopato svojega tovariša, 35-letnega Jurja Tomažiča, ranivši ga težko in ko je težak Alojzij Knapič pripriskočil Tomažiču v pomoč, udaril je besni Čiriger tudi njega parkrat z ostro lopato. Ubogi Tomažič je malo za tim umrl, a Knapič boril se je dolgo časa s smrtjo, dokler je konečno vendar zmagala krepka njegova narav. Ker si je bilo misliti, da je Čiriger

blazen, zaprli so ga v mestni bolnišnici na opazovanje. Včeraj je svetovalna zbornica dež. sodišča na temelju zdravniške izjave obustavila sodnijsko preiskavo proti Čirigerju, ker so ga zdravniki proglasili blaznim. Ker pa je nevaren blaznenec, izročili so ga policiji, katera mora poskrbeti za to, da vsprejmejo Čirigerja v katero norišnico.

Poskušeni samomor v zaporu. 30letna vlačuga Marija Kreševič iz Logatca bila je zaradi nenavnega življenja že večkrat v Tržaških zaporih in bila je tudi že izgnana iz Trsta. Toda mika jo menda „zulužek“ in vsakotoliko se zopet vrne v Trst. Predčerašnjem so jo stržarji zopet prijeli in jo zaprli. To stvar pa si je Marička vzela tako k srcu, da se je hotela obesiti na križ na oknu njene celice. Nje nakana se ji ni posrečila, kajti jetniški stražniki so jo pravočasno rešili. Sploh pa menda ta žena ne misli usmrtiti se, kajti vselej, kadar je bila tu v zaporu, „poskusila“ je usmrtiti se, ker je dobro znala, da jo pazniki — „rešijo“ pravočasno. Menda hoče s tako „občutnostjo“ ganiti srce sodnikovo?

Ogenj v Plzenski pivovarni. Včeraj je pogorela še ne dozidana sladarnica poleg plzenske pivovarne. Škoda ni velika, ter pokrita je z zavarovano svoto. Pivovarna vsled tega požara ni pretrgala dela.

Sodnijsko. Včeraj bila je razprava proti 52letnemu kmetu Andreju Kadorinu iz Boršta, obtoženemu prodaje zaplenjenih predmetov. Finančna oblast je bila namreč Kadorinu zaplenila 4 hektolitre vina, ker je bil zaostal 79 gld. 19 nvč. na davkih. Kadorin pa je to vino prodal in denar vporabil za domače svrhe. Sodišče vpostelo je razne olajšujoče okoliščine in obsodilo Kadorina le na 14 dni zapore. — 20letni kmet Matej Opovič iz Salvore je dobil včeraj mesec dni ječe, ker je dne 3. aprila t. l. skušal ukrasti vrečo koruze, vredno 7 gld. 50 nvč. —

Policijsko. 81letnega dninarja Antona Lisjaka iz Snarij pri Gorici, stanujočega pri Sv. M. Magd. Spodnji hšt. 82, so zaprli in stavili okr. sodišču na razpolago, ker je prosjačil po ulici Rossetti. — Minolo noč razgrajala sta v ulici Conti 35letni mizar Josip Kavčič iz Gabrovice in 40letni mesar Anton Cergolj iz Naklega pri Sežani, oba stanujoča v ulici Media hšt. 36. Stražarji so ju odvedli v zapor; na komisarijatu v ulici Scussa zsslišali so ju na zapisnik in ju potem stavili na svobodo — 35letni dninar Andrej Ščuka iz Sežane in 48letni dninar Stefan Potrata iz Krajnevasi bila sta iz Trsta že izgnana, vendar pa sta se zopet vrnila semkaj. Prišla sta stražarjem v roke, kateri so ju deli pod ključ.

Najnovejše vesti.

Dunaj 2. Voditelj naučnega ministerstva je imenoval profesorja na državnem gimnaziju v Kotoru, Ivana Macherja, profesorjem na učiteljski pripravnici v Ljubljani.

Gmunden 3. Grof Kleimanssegg je dospel tu sem iz Lila.

Edinburg 3. Premogarna pri Salscoatern je preplavljena. 76 delavcev so rešili, 14 njih utegnejo biti mrtvi.

Carigrad 2. Avstro-ogerskemu poslaniku, baronu Calice, se stanje boljja. Isti nima mrzlice in je nade, da kmalu okrova.

Sredec 2. Minolo sredo je oddelek turških vojakov blizu Tikili napal bolgarsko stražo 10 mož. Turki so streljali, Bolgari niso odgovorili streljanju. Pozneje so se sporazumeli. Pokazalo se je, da so Turki smatrali Bolgare za ustaše.

Trgovinske poročilke.

Budimpešta. Pšenica za spomlad 6.82—6.83 Pšenica za s. plember 1896 6.38 do 6.39 Oves za jesen 5.71—5.73 Iz za jesen 5.46 5.47 Kruha za juli-avgst 5.45—5.47 za maj-juni 1896 4.65—4.67 Pšenica nova od 75 kst. t. 6.15—6.25 od 79 kst. t. 6.25 6.30, od 80 kst. t. 6.30—6.40 od 79 kst. t. 6.40 6.45, od 82 kst. t. 6.50—6.55. Ječmen 6.70—7.00 proso 6—6.60 riž nova 5.40—5.50.

Pšenica: Mnogo ponujajo, sredno popraškovanu. Prodalo se je 24.000 mt. at., nova cca 50 nvč. ceneje. Riž 5 nvč. ceneje. Vreme lepo.

Praga. Norantirni sladkor za avgust t. 12.70. nova letina 13.30 staln.

Praga. Centrifugal novi, postavljajo v Trst in carino vred odpošiljatev precej 1.28 50—, avgust sept. t. 28.75 — Conasse 29 — Četvrti 30 — V glavah (sodih) 30 25 —.

Havro. Kava Santos good average t. n. juli 95.25 za november 94.—, mlačno.

Hamburg. Santos good average za september 75 75 december 74.75 mare 74.—, mirno.

Novi York 2. V Ameriki je v tem tednu padla cena rdeči zimski pšenici in koruzi in sicer v Novem Yorku prvi od 74% na 74%, in drugi od 49% na 48% cts. bushel.

Dunajska borza 3. avgusta 1895

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	100.90	100.80
„ „ v srebru	100.95	101.—
Avstrijska renta v zlatu	123.40	123.50
„ „ v kronah	100.95	100.90
Kreditne akcije	499.10	493.50
London 10 Let.	121.35	121.40
Napoleoni	9.62 1/2	9.62
20 mark	11.86	11.85
100 italj. lir	45.90	45.95

Trgovina z lesom.

Cene Kranjskega in Stajerskega lesu v poslednjih 14 dneh, postavljenega na koledar Trstu (To so cene, po katerih plačujejo tržaki trgovci z lesom).

Jelove deske	26 mm 8/14"	f. 52-58 za 1200"
"	19x20 7/14"	38-43 "
"	skurete 13x14 7/14"	28-31 "
"	14x15 7/14"	32-33 "
"	remeljini (morali) 70x70mm	25-26 "
"	35x70	13-14 "
"	80x80	32-34 "
"	40x80	16-17 "
"	90x90	40-42 "
"	45x90	20-22 "
"	100x100	62-64 "
"	100x110	72-74 "
Bukove dle (testoni) 20mm 8/10"		26-24 "
"	milini (tavolette) 8/10"	9-10 "
"	bistr. 8/10"	7-8 "
Po tramčih (fileri) 3/3, 3/4, 4/4,	od 25 do 30,	
Trami 4/5, od 7/9,	34-37 kr. kub.	
8/10, 9/11	6-12 m. 34-38 "	
Bordnali 10/12 in naprej for. 13-15 kub. meter,		

Trgovina z jelovim rezanim lesom je vedno mrtva. Cene brez premembe. Z bukovo, dleci in milini kupčija ni posebno živa. Po tramih je povpraševanje živo, zaloge pa še vedno neposredne; pomikanje splošno, posebno srednjih mer o 1/5, 6 do 7/6, vsled česar se tudi cene vzdržujejo.

Tržne cene

(Cene se razumejo na debelo in s carino vred.)
Domači pridelki.

Fazol:	Koka	Cena od for. do for.
Mandoloni		100 K.
svetlordeči		—
temnordeči		—
kamrček		—
bojinski		—
beli veliki		—
mali		11.50 11.75
zeleni, dolgi		—
okrogli		—
mešani hrvaški		7.50 7.75
štajerski		—
Maslo fino štajersko		76 78
Jetmen št. 10		9.75
" 9		10.15
" 8		11.50 11.
Zelje kranjsko		—
Bepa		—
Krompir, štajerski		—
Prasica kranjska		9.50 10.
Leča, kranjska		—
Speh ogerski		56. 57.
Mast ogerska		55. 57.
Kava Moeen		100 K. 190. 192.
Ceylon Plant, fina		182. 184.
Perl		189. 191.
Java Malang		160. 162.
Portorico		—
Guatemala		157. 158.
San Domingo		157. 158.
Malabar Plant		—
native		—
Laguayra Plant		169. 171.
native		—
Santos najfini		152. 153.
srednje fini		148. 149.
srednji		144. 145.
ordinar		129. 131.
Rio oprani		—
najfini		152. 154.
srednji		144. 145.
Sladkor Centrifugal I. vrste		100 K. 28.75 29.
Concassé		29.50
v glavah		30.50
razkosni		30.25
Riz italijanski fini		20. 20.25
srednji		19. 19.25
Japan fini AAA		15.75
srednji		15.
Raugon extra		100 K. 13.
I.		11.
II.		9.
Petrolej ruski v sodih		29.50
v zabojih od 29 kil.		6.30
Olje italijansko najfini		63.
srednjefina		58.
bombažno, amerik.		30. 32.
dalmatinsko		33. 35.
Limon Mesinski		zaboj 9. 10.
Pomaranče		—
Mandoljni Dalmatinski		100 K. 64. 66.
Bari		72. 74.
Pinjoli		—
Rozici Dalmatinski		—
Puljeski		9.25 9.50
S. kva Puljeske		—
Grško v venci		15. 15.25
Gultarina		30. 40.
Vamperli		100 K. 24. 25.
C. b. b.		28. 34.
Polenovke srednje velikosti		43. 44.
velike		—
malo		—
Slaniki v velikih sodih		—
" 1/2		—

Trgovina.

Moka in otrobi. Moka. Proti koncu minolega tedna prodal je mlin v Ljubljani nekoliko vagonov svoje št. 60 po f. 12.25 in nekaj drugih števil po olajšanih cenah. V tem tednu pa je prodal mlin "Economica" nekoliko svojega finega izdelka, med tem par vagonov št. 60 po f. 12.—. O drugih kupčijah nam ni znano ničesar, kajti, kar je je še bilo, ni imela nikakoršne važnosti. Cene so prilično iste, kakor smo jih objavili v poslednjem poročilu.

Otrobi. Toliko koncem prejšnjega, kotega tedna, prodal je mlin Gizella nekaj svojega izdelka po f. 3.10 loko Pesta, ali 4.02 loko železnica Trst. Tudi mlin Walze je prodal nekaj svojega izdelka po f. 3.13 loko Pesta, ali 4.05 loko železnica Trst. Economica je prodal tudi v tem tednu svoj izdelek po for. 4.20. — Levantinske marke so bile zanemarljive, ker se je prodalo nekaj ogerskih mark in z levantinskimi bil je jako malo kupčije.

Drobni otrobi so vistem položaju, kakor smo omenili v poslednjem poročilu.

Goved. Od 25. do 31. m. m. prodalo se je v Trstu 337 volov in 42 krav klavne živine in sicer 99 volov iz Kranjske, 126 iz Hrvaške, 13 iz Istre, 95 iz Dalmacije, — iz Ogorske, — iz Bosne, in 4 domači. Plačevali so se: voli iz Kranjske po f. 50.— do 51.—; voli iz Hrvaške po f. 45.— do 46.—; iz Istre po f. 47.— do 48.—; iz Dalmacije po f. 45.— do 46.—, iz Ogorske po f. — do —, iz Bosne po f. — do —; in domači po f. 50.— do 51.—; domače krave po f. 45.— do 47.50 krave iz Italije po f. — do — in krave iz Kranjske po f. 46.— do 47.50 kvintal mrtve vage.

Seno in slama. Ceno I. vrste prodajalo se je v tem tednu po f. 3.25, II vr. po f. 2.20 slama I. vr. po f. 3.— in II vr. po f. 2.30 kvintal.

Surovo maslo, jajca in kokoši. Krausko surovo maslo prodalo se je v tem tednu v partijah od 20 do 30 kg. po 86 do 88 nvč., v partijah od 30 do 50 kg. po 84 do 86 nvč., furiansko surovo maslo v part. od 20 do 30 kg. po 98 nvč. do f. 1.— in v partijah od 30 do 50 kg. po 96 do 98 nvč. kilogram. Tolminko surovo maslo I. vrsti po f. 1.04 do f. 1.06 kilogram.

Jajca na debelo po f. 2.40 do 2.70 sto komadov.

Kokoši po f. 1.— do f. 1.30 komad piščeta po f. 1.— do f. 1.50 par.

Krompir, navadni, na debelo po 3.— do 3.50 kvintal. "R. M."

V krčmi

„Andemo de Matteo“

ulica Carintia, šte. 25,

(pri kavarni „Adriatico“)

se toči domače črno izborna vino po 32 nvč. liter; kuhinja je po ceni in postrežba točna. Za mnogobrojni obisk se priporoča s spoštovanjem
Jurković
gospodar.

Angelja Capellan-a

podvzetje mrtvaških sprovodov,

piazza della Legna št. 2, palača Tondello — zaloga ulica Saffordiana 24 A — Telefono N. 121.

Prezvimlje vsakovrstne pronose mrtvih v mestu in zunaj. Velika zaloga kovinskih kret za mrtvaške sprovode, kakor tudi lesenih od gld. 4.50 za odrasle. Prodaja na debelo in drobna porcelanaste vence, jagode vezane na medeni žlici, umetno cvetje, trakove z napisli, lina v zalogi cvetja vsakovrstnega za poroke, plesove, palmo in cerkveno posodo, vse to lastni izdelki. Zaloga voščenicah, stearink rve vrste in oprave za otročje.

SPIRITUS SINEPIS COMPOSITUS (ALGOFON)

je jedino sredstvo proti zobobolu, glavobolu itd. ter se dobiva v steklenicah, previdenih poukom za uporabo, po 20 nvč. izključno v premovani

lekarni Praxmarer (Ai due Mori)
Piazza grande, Trst.

Čuvati se je ponarejanj.

Telefon št. 207.

Znana domača gostilna

„AL CASTELLO DI DORNBERG“

v TRSTU,

v ulici Farneto št. 11

v kateri se točijo le pristna vipavska vina in sveže pivo, priporoča se št. občinstvu z mesta in z dežele. Sladki riesling po 52 nvč., belo in črno vino, liter po 40 nvč., Pivo po 32 nvč.; v steklenicah po 20 nvč. Vino za dom od 5 litrov in več po 4 nvč. enoje. Kuhinja je preskrbljena s tečajni jedili. Cene so primerno nizke.
Fran Rijavec.

Objava.

Javila se p. n. občinstvu, da so sobe hotela

„R. OBELISKU“

na Opčinah

popolnoma urejeno s čisto novim pohištvom in pripravljen za one, ki želijo prebiti poletje na deželi.

Restavracija ima izvrstno laško, nemško in francosko kuhinjo. Neprekoslasi teran in pivo iz znane Plzenske pivovarne po jako nizki ceni.

Priporočajo se slavnemu občinstvu za mnogosteven obisk, beleži najudarejše

I. Goljevčič,
lastnik.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na voglu via S. Lazzaro.

priporočata slav. občinstvu s svojo prodalnice z manufakturinim blagom. V zalogi nahajajo se povsem najnovejša blaga, toliko za ženske kolikor za moške in deca. Veliki izbor platna, bombaževine, perila, robcev volnenih in svilnatih. Velika zaloga vrh potrebščin za življenje in krojač. V zalogi nahajajo se nadalje vsakovrstni trakovi in tudi trakovi slovenskih barv. Priporočata se št. gg. učiteljem v mestu in na deželi za vse potrebščine šolskih rečnih del. Uzorci se pošiljajo na zahtevo franco.

Alfonso Danese v Trstu

TOVARNA MILA (žajfe)

Via della Fabbrica št. 7

priporoča kot posebnost svoje milo

za perilo.

Odpošilja se izven Trsta v omotih od 25 kg. naprej.

3 zlate
15 srebrnih
kolajni
12 častnih in
priznanih
diplomov

Fran IV. Kwizda

Varstvena
znanka.

Kornenburški redilni prasek

za živino.
Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih hlevih, kadar žirina nima teka, ako slabo prebavlja, da se poboljša mleko in pomnoži mleko pri kravah.
Cena: 1/2 skatljici 70 nvč., 1/3 skatljici 35 nvč.

Pazite blagovno na gornjo varstveno znamko in zahtevajte izključno KORNENBURSKI REDILNI PRASEK za živino.
Glavna zaloga Kreis Apotheke Kornenburg pri Danaju.
Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski.

II.

Podpisana si usojava najuljudneje naznaniti, da svo prevzela že skozi 30 let obstoječo, slavnemu občinstvu tukaj in v okolici dobro poznano trdvo G. Olific ter se priporočava št. občinstvu, da bi naju isto blagohotno podpisalo z naročili. Priporočava se posebno št. duhovščini in gg. uradnikom tu in v okolici, da blagovolijo naju vsestranski podpirati ter obljubljajo, da bodeva točno in kolikor najbolj mogoče dobro postregla z nizko ceno in dobrim blagom.

Za obilno naročbo priporočava so

Franco Petek

Via S. Cattarina št. 9

Cenikni pošilja se na zahtevo brezplačno.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO.

Peronosporne štrcaljke, slične Vermorelu, samoradne peronosporne štrcaljke, z zračno stiskalno sesalke, vinske preše vseh vrst, stiskalnice za olje, hidraulične stiskalnice, poboljšanja drohila, pivničarsko orožje, vinske sesalke, cevi za vino, stiskalnice za seno in slamo, ljustila za korvzo, čistilnica za žito, stroji za odstranjanje skorij itd.

prodaja po jako znižanih cenah proti jamstvu in na poskušnjo

IG. HELLER, Dunnj II.2, Praterstr. N. 49.

Obširni ceniki zaštonj in franko. Iščo prodajalec z drugo roke. Pooblašča se št. pred nakupom posreduje.

Dobroznana gostilna

ANTONA VODOPIVCA

(po domače „pri Prvačkoven“)

v Trstu,

ulica Solitario št. 12

toči kolikor v gostilni, tolikor pri veseljih v sokolski telovadnici, vedno le pristna vipavska, 22-črka in kraška bea in črna vina. — Sladki riesling v steklenicah, in modro frankinjo, vsaka steklenica drži 1 litr in volja 60 nvč. — Postrežba je poštena, cena zmerna. Kuhinja je preskrbljena s tečajni, toplimi in mrazimi jedili.

Priporoča se rojakom v Trstu in z dežele. Toči vino tudi družinam 4 nvč. ceneje, ako se odezame najmanj 5 litrov.

Jakob Klemenc

trgovec z manufakturinim blagom

v Trstu, Via S. Antonio št. 1

priporoča svojo zalogo sokolskih potrebščin po naslednjih cenah:

Volsena Sokolska blaga	m. f. 3.00
Olupanje (garnitura)	po 2.—
Pas iz kote z nogramen.	po 1.50
Čepica	po 1.—
Pero Sokolska	po 1.—
Mnogogram s kurtarje	po f. 15
Srajca radeča	po 2.—
Gumbe radeče, male, (koščene)	po 0.05
Gumbe radeče, velike, (koščene)	po 0.08
Zavratnik	po 0.20
Zaplesnika (par)	po for. — 25
Pas v barvah za telovadbo	— 60
Hlače (tricot)	— 3.30
Jopice telovadne za otroke	— 15 nvč.
za odraslene	50 — 65

Obleka Sokolska kompletna f. 23.—

Franjo Počkaj

Via Molino a Vento št. 1.

priporoča slavnemu občinstvu v Trstu in okolici svojo

TRGOVINO USNJA

V zalogi nahajajo se tudi žilniti in leseni žoljbi, žila in sploh vse, kar je potrebno za četvarje, dobiva se po dobri in nizki ceni vedno svežo in dobro blago.

„Tržaska posojilnica in hranilnica“

(registrirana zadruga z omejenim poročtvom)

v Trstu

Via Molin Piccolo št. 1. I. nadstropje.

(družna avtorizacija posojilnice)

Dajo posojila na knjižbo po 5 1/2 %, menjico po 5 %, zastave po 5 %. Sprejema hranilne vloge in je obrestuje po 4 %.

Uradne ure so: Vsaki dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. popoldne, ob nedeljah in praznikih od 10—12 dop. Izplačuje se vsaki ponedeljek od 11. do 12. ure dopoldne, in vsaki četrtek od 3. do 4. ure popoldne. Glavni deleži veljajo po 200 kron. Zadrugi določijo se lahko plačujejo v mesečnih obrokih po 1 gld. ter znaša vsaki delež 10 gld. 126—